

OVERIJSSELS KAMERKOOR
DIRIGENT EUGÈNE VAN BOHEEMEN

ORGANIST TOON HAGEN

INNOCENTUM

zaterdag 7 december 2019 - 20:00 uur - Onze Lieve Vrouwebasiliek - Zwolle

Concertagenda Overijssels Kamerkoor

18 april 2020: voorjaarsconcert

14 mei 2020: Theodoraconcert (in onze nieuwe repetitieruimte, de Theodorakapel)

**6 t/m 8 november 2020: Vasks-festival Dominicanenkerk
(met medewerking van onder meer het Overijssels Kamerkoor)**

Programma

<i>Recordatus est</i>	Philippe Rogier (c.1561-1596)
<i>Laetentur caeli</i>	Jacob Handl (1550-1591)
<i>Et innocentum</i>	James Deignan (1995)
<i>O Pastor animarum</i>	Hildegard von Bingen (1098-1179)
<i>Christmas Hymn</i>	Ralph Vaughan Williams (1872-1958)
<i>Dominus dabit</i>	James MacMillan (1959)
<i>O Pastor animarum</i>	
.	Orgel solo
<i>Locus iste</i>	Anton Bruckner (1824-1896)
<i>Ave Maria</i>	”
<i>Magnificat</i>	Arvo Pärt (1935)
<i>Alma redemptoris mater</i>	Toon Hagen (1959)
<i>Jul, jul, strålande Jul!</i>	Gustaf Nordqvist (1886-1949)

Innocentum

Op betekenisvolle momenten in ons leven speelt muziek altijd een prominente rol. Van de wieg tot het graf is er nog altijd, in alle culturen, muziek voorhanden, en willen we graag feestelijkheden en droefenis daarmee omlijsten. Even niet praten maar luisteren en dan hopelijk bij diepere lagen uitkomen, troost en richting vinden. Dit jaar vieren we het 60-jarig jubileum van het OKK. In juni hadden we ons jubileumconcert en nu gaan we dit jaar afsluiten met nog een geheel nieuw koorprogramma.

Muziek die was en is bedoeld om onze diepste menselijke zielenroerselen een uitlaatklep te geven is van alle tijden. U gaat muziek horen van duizend jaar oud en nog geen twee jaar.

Om ons heen zien we stille tochten, c.q. demonstraties met zo veel en hard mogelijk geluid. Je wilt óver komen, uiting geven aan een urgent gevoel, het moet eruit. We kennen allemaal de foto's van onschuldige mensen in boten op de Middellandse Zee, en misschien herinnert u zich de foto van Omran Daqneesh uit Aleppo. Het jongetje wordt gewond, bedekt met bloed en stof in een ambulance gedragen. De foto ging de wereld over.

Het was deze foto die James Deignan, een Amerikaanse componist, ertoe aanzette om een koorwerk te schrijven. *Et innocentum*. Hij gebruikte daarvoor een tekst, maar citeert ook de melodie, van de middeleeuwse mystica Hildegard von Bingen (1098-1179). Een benedictijnse abdis (hoofd van het klooster).

Zij schreef zo'n 75 gezangen voor de liturgie.

Rex noster promptus est behoort tot de sequentia, een wisselend gezang dat op hoogtijdagen gezongen wordt tijdens de hoogmis.

Onschuld verbinden we aan kinderen, als je bij een pasgeboren kind bent, word je stil, en zeg je hooguit wat zachte lieve woordjes.

In de *Christmas Hymn* van Vaughan Williams staat: 'The angels made a merry noise'. Dat is precies wat we gaan doen in dit decemberconcert in 2019: trakteren op wat 'prettig, soms vrolijk lawaai'.

Heeft u zich wel eens afgevraagd waarom, van de vijf vaste gezangen van het Romeinse misformulier, het Kyrie het enige deel is in het Grieks?

Het verhaal gaat dat dit met de mantra-werking te maken zou hebben. 'Kyrie eleison' zou in het Latijn 'Miserere mei Domine' zijn. En dat 'bekt' nou eenmaal niet zo lekker als 'Kyrie, Kyrie, Kyrie...' Stelt u zich daarbij de brevierende kloosterling voor in de rondgang van het klooster: 'Ontferm u, ontferm u...'

Vaughan Williams kan daar wel wat mee als u luistert naar deze compositie met het zich steeds herhalende Kyrie.

Ook James MacMillan houdt van zich herhalende motieven. Zoals bij *Dominus dabit benignitatem*. God schenkt zijn goedheid en het land zal rijkelijk vrucht dragen. En dat keer op keer op keer. Muzikale verbeelding.

Wij zijn dit jaar weer blij met Toon Hagen op orgel. Hij schreef voor drie Zwolse koren zijn *Alma Redemptoris Mater*. Vorig jaar was de première; we doen het dit jaar nog een keer in de kleine bezetting. Ook Toon houdt van repetitieve elementen, kleine verschuivingen in een pulserend ritme, als een vitale hartslag, in een compositie waar tekst een verrassende verbinding aangaat met het ritme en de kleuren van de begeleiding.

Verder zal Toon een belangrijke rol spelen in de muzikale verbindingen tijdens dit concert.

We willen graag alle werken achter elkaar als één geheel uitvoeren. Ik wens u alle goeds voor de komende feestdagen en zo nodig ook sterkte.

Eugène van Boheemen

Recordatus est - Philippe Rogier (c.1561-1596)

Recordatus est misericordiae suae et
veritatis suae domui Israel.

Hij gedacht zijn vriendschap en zijn trouw
aan Israëls huis.

Laetentur caeli - Jacob Handl (1550-1591)

Laetentur caeli et exultet terra, jubilate
montes laudem, quia Dominus noster
veniet et pauperum suorum miserebitur.

Laat verheugd zijn de hemelen, laat
juichen de aarde, jubelt bergen, want onze
heer zal komen en zich erbarmen over
zijn armen.

Et innocentum - James Deignan (1995)

Rex Noster promptus est suscipere
sanguine Innocentum. Unde angeli
continent et in laudibus, sed nubes super
eundem sanguinem plangunt.
Tyrannus autem in gravi somno mortis
propter malitiam suam suffocatus est. Sed
nubes super eundem sanguineo plangunt.
Gloria patri et Filio et Spiritui Sancto.
Pax Tibi. Amen.

Onze heerser is bereid, het bloed der
onschuldigen op te nemen. En daarom
heffen de engelen samen een lofzang aan,
maar de wolken klagen over dit bloed.
De tiran in een diepe doodsslaap werd
door zijn eigen boosheid verstikt. Ere zij
God en de Zoon en de Heilige Geest.
Zo was het in het begin en nu en zal het
altijd en voor alle tijden zijn. Amen.

O Pastor animarum - Hildegard von Bingen (1098-1179)

O pastor animarum et o prima vox per
quam omnes creati sumus,
nunc tibi placeat, ut digneris nos liberare
de miseriis et languoribus nostris.

O herder der zielen en eerste stem door
welke wij allen geschapen zijn, moge het
je nu behagen, dat je je verwaardigt ons te
bevrijden van onze narigheden en slapheid.

Christmas Hymn - Ralph Vaughan Williams (1872-1958)

Kyrie eleison, now blessed be thou,
Christ Jesu: thou art man born, this is
true: angels made a merry noise, yet have
we more cause to rejoice. The blessed
son of god only in a crib full poor did lie;
with our poor flesh and our poor blood
was clothed that everlasting good.
Kyrie eleison.

He that made heaven and earth of nought
in our flesh has our health brought; for
our sake made he himself full small, that
reigneth lord and king over all.
The lord, Christ Jesu, god's son dear, was a
guest and stranger here; us for to bring
from misery, that we might live eternally.
Kyrie eleison.

Eternal light doth now appear to the
world both far and near, it shineth full
clear even at midnight, making us children
of his light, into this world right poor
came he to make us rich in mercy;
therefore would he our sins forgive, that
we with him in heaven might live.
Kyrie eleison.

All this did he for us freely, for to declare
his great mercy; all Christendom be
merry therefore and give him thanks
evermore,
Kyrie eleison.

Kyrie eleison, gezegend zijt gij nu, Christus
Jezus: gij zijt geboren mens, dit is waar:
engelen zongen vrolijk, nu hebben wij
meer reden tot vreugde.
De gezegende zoon van God kwam
doodarm in een kribbe liggen; dat eeuwig
goed werd bekleed met ons arm vlees en
bloed. Kyrie eleison.

Hij die hemel en aarde uit niets maakte,
heeft in ons vlees onze gezondheid
gebracht; om onzentwil maakte hij zich
piepklein, die al heer en koning over alles
regeert. De heer, Christus Jezus, Gods
lieve zoon, was gast en vreemde hier; om
ons uit de misère te helpen, dat wij
eeuwig zouden leven.
Kyrie eleison.

Eeuwig licht verschijnt nu voor de hele
wereld, het schijnt heel helder ook
midden in de nacht en maakt ons
kinderen van zijn licht, in deze echt arme
wereld kwam hij ons rijk maken in genade;
hij wou onze zonden vergeven zodat we
met hem in de hemel konden leven.
Kyrie eleison.

Dit alles deed hij voor ons graag om zijn
genade af te kondigen; laat de hele
christenheid daarom vrolijk zijn en hem
altijd door danken.
Kyrie eleison.

Dominus dabit - James MacMillan (1959)

Dominus dabit benignitatem:
et terra nostra dabit fructum suum.
Amen.

De heer zal goedgunstigheid geven
En onze aarde zal zijn vrucht geven.
Amen.

O Pastor animarum - Hildegard von Bingen (1098-1179)

O pastor animarum et o prima vox per
quam omnes creati sumus,
nunc tibi placeat, ut digneris nos liberare
de miseriis et languoribus nostris.

O herder der zielen en eerste stem door
welke wij allen geschapen zijn, moge het
je nu behagen, dat je je verwaardigt ons te
bevrijden van onze narigheden en slapheid.

Orgel solo

Locus iste - Anton Bruckner (1824-1896)

Locus iste a Deo factus est
inaestimabile sacramentum
irreprehensibilis est.

Deze plaats is door God gemaakt,
onschatbaar heiligdom,
onberispelijk.

Ave Maria - Anton Bruckner (1824-1896)

Ave Maria gratia plena Dominus tecum.
Benedicta tu in mulieribus
et benedictus fructus ventris tui, Jesus.
Sancta Maria, mater Dei,
ora pro nobis peccatoribus nunc et in
hora mortis nostrae. Amen.

Wees gegroet, Maria, vol van genade, de
heer is met u, gij zijt de gezegende onder
de vrouwen en gezegend is Jezus, de
vrucht van uw schoot. Heilige Maria,
moeder van God, bid voor ons zondaars
nu en in het uur van onze dood. Amen.

Magnificat - Arvo Pärt (1935)

Magnificat anima mea Dominum
et exultavit spiritus meus in Deo salutari
meo; quia respexit humilitatem ancillae
suae, ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est
et sanctum nomen eius, et misericordia
eius a progenie in progenies timentibus
eum. Fecit potentiam in brachio suo,
dispersit superbos mente cordis sui,
deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles,
esurientes implevit bonis,
et divites dimisit inanes.
Suscepit Israel, puerum suum,
recordatus misericordiae suae
sicut locutus est ad patres nostros,
Abraham et semini eius in saecula.

Groot maakt mijn ziel de Heer verrukt is
mijn geest over God mijn bevrijder, - want
hij heeft aangezien de vernedering van zijn
dienares; zie, van nu af prijzen mij zalig alle
generaties. - want grote dingen heeft hij
aan mij gedaan, machtig is hij, heilig is zijn
naam. - zijn ontferming is van generatie
tot generatie over wie hem vrezen; kracht
heeft hij betoond met zijn arm;
hoogmoedigen met de plannen van hun
hart, - hij sloeg ze uiteen; hij heeft
machtigen van hun troon gestoten en
vernederden verhoogd; hongerlijders
heeft hij vervuld met alle goeds en rijken
heeft hij ledig heengezonden; hij heeft zijn
kind Israël vastgehouden, hij blijft zijn
ontferming indachtig - zoals hij tot onze
vaderen heeft gesproken - voor Abraham
en voor zijn zaad tot in de toekomstige
eeuw!

Alma redemptoris mater - Toon Hagen (1959)

Alma redemptoris mater, quae pervia
caeli porta manes et stella maris,
succurre cadenti, surgere qui curat
populo; tu quae genuisti natura mirante
tuum sanctum genitorem, virgo prius ac
posterius, Gabrielis ab ore sumens illud
ave, peccatorum miserere.

Lieve moeder van de verlosser, altijd open
hemelpoort en sterre der zee, help het
vallende volk, dat wil opstaan. Jij die tot
verbazing der natuur je heilige schepper
hebt voortgebracht, maagd tevoren en
daarna, die uit Gabriels mond die
begroeting aannam, ontferm u over de
zondaars.

Jul, jul, strålande Jul! - Gustaf Nordqvist (1886-1949)

Jul, jul, strålande jul,
glans över vita skogar,
himmelens kronor med gnistrande ljus,
glimmande bågar i alla Guds hus,
psalm, som är sjungen från tid till tid,
eviga längtan till ljus och frid!
Jul, jul, strålande jul,
glans över vita skogar!

Kerst, kerst, stralende kerst,
glans over witte bossen,
hemelse kronen med fonkelend licht,
in alle godshuizen fonkelende bogen,
hymnen gezongen door tijden heen,
eeuwig verlangen naar licht en rust!
Kerst, kerst, stralende kerst,
glans over witte bossen!

Kom, kom signade jul!
Sänk dina vita vingar
över stridernas blod och larm,
över all suckan ur människobarm,
över de släkten som gå till ro,
över de ungas dagande bo!
Kom, kom signade jul!
Sänk dina vita vingar!

Kom, kom gezegende kerst!
Laat je witte vleugels zakken
over het bloed en lawaai van de strijd,
over alle zuchten van de mensen,
over de gang van geslachten,
over oud en jong!
Kom, kom gezegende kerst!
Laat je witte vleugels zakken!

p
Jul, jul, strå - lan - de jul, glans ö - ver vi - ta sko - gar,
him - mel - ens kro - nor med gnist - ran - de ljus, glim - man - de bå - gar i
al - la Guds hus, psalm som är sju - n - gen från tid till tid, e - vi - ga läng - tan till
ljus och frid! Jul, jul, strå - lan - de jul: glans ö - ver vi - ta sko - gar!

De koorleden

het koor bestaat momenteel uit 10 sopranen, 8 alten, 7 tenoren en 5 bassen.
De leden komen uit Zwolle en wijde omgeving.

Sopranen

Inge Andriesse
Ineke Hoogkamer
Nanja de Jong
Ilze Kocina
Ariane Niemeijer
Joke Nijland
Marion Oonk
Annette Riemersma
Anneke de Vries
Christl Wassenaar

Alten

Janet Davids-Taen
Jannie Gols
Arianne Houweling
Marieke Meijer
Elly van der Spek
Els Westra
Tonnie Wieten
Aukelien Wierenga

Bassen

Tenoren

Piet Borghardt
Jos Bouman
Ben Laddé
Martin van der Linde
Karel Meulenbeld
Edward van 't Slot
Mark Steenbergen

Cor Brem
Bouke Brouwer
Jan Doelman
Rijk van Haften
Maas Jan Top
Henk la Roi (*gastlid*)

Eugène van Boheemen

Eugène van Boheemen (1958) studeerde schoolmuziek en koordirectie, waarin hij respectievelijk in 1984 en 1991 eindexamen deed. Hij is werkzaam als docent 'vrije improvisatie', muziektheorie, ensemble leiding en koordirectie aan het conservatorium van de Hogeschool voor de Kunsten ArtEZ in Zwolle.

Als koorleider dirigeert hij het Overijssels Kamerkoor, het ArtEZ studentenkoor, het ODM ArtEZ zangensemble en zo nu en dan een projectkoor.

Hij werkt freelance als pianist en componist/arrangeur. Hij geeft workshops door het land met onderwerpen als: nieuwe koormuziek, vocale en instrumentale improvisatie, werkvormen en repetitie-techniek en is als zodanig inzetbaar in workshops op maat. Ook kun je hem tegenkomen in jury's van concoursen en festivals. Hij treedt tevens op als pianist (begeleider) en zanger in diverse samenstellingen.

Met zijn Overijssels Kamerkoor wil hij vooral nieuwe muziek uitvoeren, er in ieder geval een belangrijk deel van de concertprogramma's mee verrijken.

Overijssels Kamerkoor

Het Overijssels Kamerkoor (OKK) werd in 1959 als Madrigaalkoor opgericht door Wouter de Rooy, die tevens de eerste dirigent was. Hij werd opgevolgd door Jacques Reuland (destijds directeur van het Zwols Conservatorium) die het koor vele jaren leidde. Sinds 1998 staat het koor onder leiding van Eugène van Boheemen. Er wordt gestreefd naar kwalitatief hoogwaardige uitvoeringen, waarbij origineel en zelden uitgevoerd werk wordt gebracht.

Jaarlijks geeft het Overijssels Kamerkoor concerten in Zwolle en elders in de provincie. Incidenteel treedt het koor op in het buitenland. Het koor treedt veelal a capella op, maar wordt regelmatig ook begeleid, bijvoorbeeld door piano, orgel of een instrumentaal ensemble.

Toon Hagen

Toon Hagen begon zijn orgelopleiding bij Egbert Klein. Vervolgens studeerde hij hoofdvak Orgel aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag. Daar behaalde hij de diploma's Docerend en Uitvoerend Musicus. Tevens studeerde hij Kerkmuziek aan genoemd conservatorium. Aan het Arnhemse conservatorium behaalde hij de aantekening improvisatie. Zijn belangrijkste docenten waren Rienk Jiskoot voor orgel en Bert Matter voor improvisatie.

Toon Hagen is mede-oprichter van het Zwolse orkest Musica Michaelis, een orkest van professionele musici dat in 2008 ontstaan is uit de cantatevieringen.

Tot juni 2010 was hij tevens artistiek leider van dit orkest.

Als cantor-organist is hij verbonden aan de Grote of Sint-Michaëlskerk te Zwolle. Hij geeft leiding aan de Michaëlscantorij, die medewerking verleent aan de maandelijkse Michaëlsvieringen in de Grote of Sint-Michaëlskerk en aan het Michaëlscantatekoor dat meewerkt aan de cantatevieringen in deze kerk. Daarnaast is hij per 1 december 2019 ook als organist verbonden aan de Grote Kerk te Apeldoorn.

Toon Hagen is actief als concert-organist, heeft een privé-orgelpraktijk en is werkzaam als componist van orgel- en kerkmuziek. Hij geeft zijn composities in eigen beheer uit. Hij componeerde o.a. motetten, liedbewerkingen voor koor, orgel en orkest, een aantal fantasieën voor orgel voor concertant gebruik, een requiem en een compositie voor twee piano's met een tijdsduur van ongeveer 50 minuten.

Dit jaar verschijnt het eerste deel van het psalmenproject, met voorspelen en zettingen bij alle psalmen.

Zijn orgelspel is inmiddels op een zevental cd's vastgelegd. In 2013 verscheen een opname van Canto Ostinato van Simeon ten Holt, in een bewerking voor orgel, opgenomen op het Schnitgerorgel in Zwolle.